

El Kubrick que no coneixerem

Roruga

Escriu aquestes línies tot just conèixer la trista notícia de la mort als 70 anys d'un dels meus directors de cinema més admirats, Stanley Kubrick. I una altra vegada, com ens va passar quan ens van deixar Kieslowski, Fellini o Kurosawa, igualment desapareguts quan encara treballaven, els cinèfils que estimam la seva obra no podem deixar de revisar-la i, especialment en el cas de Kubrick, lamentar no només la seva mort sinó les seves obres encara no realitzades.

El cinema de Kubrick sempre m'ha fet la impressió de trobar-se fora de tot temps i espai, de pertànyer a una altra dimensió. La seva filmografia, com era d'esperar donat el seu ritme de treball, ha estat finalment breu, tot i les quatre dècades que abasta, però no per això menys definitiva. Cada pel·lícula marca un punt i a part en la història del cinema. Potser aquest no és un fet tan evident en els seus primers treballs, com *Atraco Perfecto* o *Espartaco* (absolutes obres mestres, si m'ho demanen), però fora de tot dubte en les seves obres posteriors. Si el seu debut a *Atraco Perfecto* va ser el darrer gran film noir clàssic, *Espartaco* va marcar el final del gènere "de romans", i totes dues tenien una empremta d'autor, que ja les feia cintes peculiars, que defugien tossudament els marcs i les regles dels gèneres en què s'emmarcaven.

Amb *Paths of Glory*, *Barry Lyndon*, *Lolita*, *The Shining* o *Dr. Strangelove* (el títol complet de la qual pot presumir de ser un dels més llargs de la història: *Dr. Strangelove or How I learned to stop worrying and love the bomb*), tota una col·lecció d'obres majors, clàssics prematurs, va quedar en evidència tant el seu geni com la seva controvertida figura. La depuració formal i el perfeccionisme de cada un d'aquests treballs mostren una personalitat dominant, exigent i rígida, que juntament als duríssims rodatges a què sotmetia els seus actors, va fer guanyar Kubrick fama d'autoritari i arrogant (una fama que mai no ha estat allunyada de grans genis, des de

Hitchcock a Coppola, passant per Ford, Welles o Lynch). I aquesta mesura es posava al servei d'una àmplia diversitat genèrica i temàtica, capaç de passar per la comèdia, el bèl·lic, el drama o el fantàstic amb la mateixa fermesa en l'estil i el mateix gust en la posada en escena. Com s'ha dit de molts d'altres mestres del cinema, el cinema de Kubrick no podria ésser catalogat en un altre gènere que no fos el *Kubrickià*. Fins i tot *The Shining*, en aparença la seva obra menys personal, fet en el qual la seva condició d'adaptació de best seller ha influït molt, té una construcció i un punt de vista molt diferents de les directrius normals en aquestes operacions comercials, sense deixar de semblar mai una pel·lícula diferent.

Parlar de 2001, *Clockwork Orange* o *Full Metal Jacket* i pretendre no dir res que no hagi dit algú abans mil vegades és tan inútil que no cal ni provar-ho. En aquestes cintes, possiblement les més críptiques, extravagants i definitòries de la personalitat cinematogràfica de Kubrick, s'hi resumeix el seu treball. Aquest és el "món Kubrick" en la forma en què ell ens el va deixar veure, i on s'hi troben la majoria de les seves lliçons per al cinema del futur. Si hagués de parlar d'un cineasta que fos comparable, potser (i ho dic amb moltes de reserves) seria Tarkovski, un altre home de cinema, fins i tot més postmodern i inabastable que Kubrick, i un altre perfeccionista radical, amb un altre món cinematogràfic propi molt especial.

Però en realitat no era de tot això del que jo volia parlar. El que més greu em va saber de la mort d'aquest home, per cert sobtada i mantinguda en el més absolut secret, gairebé com feia amb els seus rodatges i les seves estrenes, van ser els projectes que Kubrick ja no podrà dur a terme, i que ja mai sabrem com haurien estat. No ho dic per aquest *Eyes Wide Shut* d'inacabable rodatge i expectació garantida, encara que potser més per la seva parella protagonista que per qui hi havia darrere de la càmera (treball del qual per cert la productora, en un gest de molt poc gust i en contra del

que volia Kubrick, ha tardat ben poc en difondre'n imatges), obra que, per sort, encara podem veure acabada i de la qual no puc contenir la impaciència per conèixer aquest primer Kubrick dels 90... o més ben dit, l'onzè Kubrick del segle XXI.

Però el que de veres hauria volgut veure era el seu projecte de ciència-ficció *AI*, un somni ajornat durant 15 anys, del qual n'existeix un guió, i que ja es trobava en pre-producció donada la seva complexitat tècnica. El que hauria pogut fer Kubrick 30 anys després de 2001 amb un projecte així ara només podrà intuir-se, i bé que n'hi haurà d'especulacions. La meua és que hauria pogut ésser tant un gran fracàs com un nou punt d'inflexió en la història del cinema. Em fa por pensar que passarà ara amb aquest projecte quan (no ho dubtem) caigui en mans de qualsevol altre cineasta, i l'obra que en pugui sortir d'unes circumstàncies com aquestes. Podria sorprendre'ns i resultar un film acceptable, interessant, innovador, i fins i tot magistral (!!!) però mai no serà *Kubrickià*, el gènere nascut i desaparegut amb la vida del cineasta. ■

